
Шкільна бібліотека на хвилі Нової української школи

Лисицина О. О., завідувачка бібліотеки
Харківської загальноосвітньої школи
I-III ступенів № 19
Харківської міської громади

Складність і різноманітність завдань, поставлених перед шкільною бібліотекою, висувають високі вимоги до шкільного бібліотекаря: він повинен володіти багатьма знаннями як у сфері бібліотечної справи та інформаційних ресурсів, так і у сфері методики освіти, вікової психології, постійно підвищувати свою кваліфікацію. Сьогодні гостро стоять питання: що нас чекає? що несе із собою нове покоління? Адже майбутнє залежить від неординарно мислячих, творчих особистостей, від тієї інтелектуальної духовної еліти, яку потрібно сформулювати.

Школа, хоча й повільно, усе ж розвивається, а от бібліотека – як її структурний підрозділ, що покликаний забезпечувати всі напрями освітнього процесу конкретного закладу в засвоєнні як програмових, так і позапрограмових вимог у самоосвіті, змінюється повільно. Суть цієї проблеми полягає в тому, що традиційна практика роботи школи та шкільної бібліотеки з розвитку інформаційно-освітніх потреб учнів суперечить новим соціально-освітнім умовам, можливостям і очікуванням усіх учасників освітнього процесу в частині надання інформаційно-бібліотечних послуг у школі. Усвідомлення цього протиріччя дозволяє ставити питання про необхідність вжиття кардинальних заходів для його усунення чи послаблення. Серед таких заходів, по-перше, має бути підвищення статусу шкільних бібліотек, по-друге, їх модернізація, результатом якої має стати формування моделі медіабібліотечного простору як осередку медіаосвіти зі спеціальними засобами й методами. А також фахова підготовка бібліотекарів до роботи в новому осередку.

Дітей у нашій школі небагато, ми всі немов дружня родина. Навчаються й діти з особливими потребами, тому пропоную розбити приміщення нашої бібліотеки на функціональні зони.

Мультимедійна зона

Із досвіду вчителів початкової школи – більшість дітей, які навчаються в першому класі, не вміють читати. А також «інформаційні» діти, як ми іноді називаємо сучасних дітей, сприймають інформацію більш мультимедійно. Для цього потрібно розробити цікаві презентації на різні теми, поєднати мультфільми з корисною інформацією – і ця вікова аудиторія буде вмотивована, бо вона сприймає переважно наочно.

Сьогодні необхідність урахування якісних комплексних змін в інформаційному середовищі шкільної бібліотеки стоїть особливо гостро. Потрібно сформувати новий, збагачений образ бібліотеки, що відповідатиме тенденціям розвитку інфосфери. Бібліотеки – з'єднувальні ланки: між типами грамотності, між типами культур, між поколіннями, що виростили в окремих інфосередовищах – традиційних і цифрових, між типами інформаційних ресурсів. Тому бібліотека, щоб виконувати своє основне призначення, повинна

перетворитися на різновид медіатеки. Курс на медіатеку – реально стратегічний курс виживання бібліотек.

Інформаційні структури на нових носіях інформації поширюються так швидко, що можуть відтіснити бібліотеку з її споконвічним книжковим фондом у глухі закутки інформаційного середовища. Відновити, поставити на новий рівень просвітницьку функцію бібліотек, навчити комп'ютерної грамотності, володіти пошуком у базах, створювати власні електронні бібліотеки, освоювати нову мобільну техніку, тобто, знайти місце бібліотек у навчанні протягом усього життя, для всіх поколінь нагальне завдання сучасної бібліотеки. Дистанційне обслуговування стає визначальною рисою бібліотек, інфосередовища. Навчальні інформаційні ресурси накопичуються й постійно оновлюються стараннями всього педколективу школи, а бібліотека систематизує та рекламує їх.

Зона інформаційно-комунікаційних технологій

Як прописано в Концепції, усі шкільні бібліотеки повинні мати комп'ютери, щоб забезпечувати доступ до інформації через використання Інтернет-ресурсів. Для молодшої школи це потрібно й для пошуку книг і авторів, яких немає в бібліотеці, і для розробки різноманітних проєктів і заходів чи для задоволення їх пізнавальних інтересів. Для старшої школи цей напрям набагато ширший.

У нашій бібліотеці створено умови, які надають учням можливість користуватися інформаційними Інтернет-ресурсами та роздруковувати потрібну інформацію для рефератів, учнівських проєктів, робіт членів Малої академії наук тощо. Для користувачів створено папку з інформаційними матеріалами щодо грамотності роботи в мережі Інтернет. Наші діти з легкістю, бездумно викладають особисту інформацію та фотографії на Facebook, «Однокласники», «ВКонтакте», які стають частиною розгляду, обговорення загалу. Тому до таких програм у бібліотеках не повинно бути доступу.

Шкільні бібліотеки є важливим джерелом інформації, що стосується освітніх програм. Співпрацюючи в команді з учителями, бібліотекарі можуть створити необхідний клімат для пізнання, творчості та навчання в інформаційному середовищі. Ми вже почали розширення спектру бібліотечних послуг і надання доступу до електронних ресурсів. Визначимо за мету створити власні цифрові ресурси. Працює вебсторінка «Наша бібліотека» на сайті школи (<http://school19.edu.kh.ua/bbloteka>).

Творчий осередок

Я багато часу спостерігала за дітьми молодшого шкільного віку й дійшла висновку, що творча атмосфера в бібліотеці заспокоює дитину. Дуже важливо, щоб діти творили щось цікаве своїми руками. Разом із дітьми можна влаштувати лікарню для книжок; ліпити казкових героїв з пластиліну чи малювати їх; створити лепбук на певну тематику. Захоплює дітей і мистецтво оригамі, виготовлення новорічних сніжинок і витинанок із паперу. До того ж зробити таку зону неважко – варто лише створити позитивний настрій, надати місце для творчості, спілкуватися з читачами, обговорювати їхні вироби. А закінчивши творчу роботу, зробити виставку малюнків чи виробів. Дуже зручно в такому осередку працювати з дітьми з особливими освітніми потребами. Бо творчість важливо дотримуватися принципу: «книга + дитяча творчість».

Ігровий майданчик

Кожен бібліотекар, який любить дітей, прагне зробити перебування своїх користувачів у книжковому храмі цікавим і насиченим. Усе це спонукає шукати

дієві форми роботи з дітьми. Однією з таких форм є гра, яка розвиває інтелектуальну, духовну сферу дитини. У руках бібліотекаря гра стає інструментом розвитку читацького інтересу. Для зовсім юних читачів ми практикуємо голосні читання казок, оповідань за певною тематикою, поєднуючи їх із грою, неодноразово звертаємося до творчості В. Сухомлинського. Дітей це дуже захоплює та зближує з бібліотекарем. Ігрова зона має бути важливим осередком у бібліотеці: різноманітні настільні ігри для маленьких і дорослих дітей, розвивальний килим на підлозі, де можна зручно полежати чи погратись іграшками, які можна взяти тут же на полиці.

Відкрита бібліотека, або шкільний буккросинг

У 2011 році актив педагогічного колективу нашої школи запропонував організувати доступну для кожного «відкриту шкільну бібліотеку». Для цього в коридорі навпроти бібліотеки було влаштовано новеньку, зроблену під замовлення, книжкову шафу, у яку потрапили книги, які приносять усі бажаючі. Це своєрідний шкільний буккросинг. Наявність відкритої бібліотеки означає, що знайти цікаву книжку для дозвілля можна завжди, навіть не заходячи в шкільну бібліотеку. Така бібліотека набула популярності серед учнів школи. Наразі її фонд складає понад 200 книг, які приносять і вчителі, й учні, і батьки. Звичайно, є певні правила користування відкритою бібліотекою: для того щоб уперше взяти книгу з фонду, потрібно принести свою.

Висновки.

З досвіду роботи можемо зазначити, що в умовах швидких технологічних змін першочерговим завданням шкільної бібліотеки є перетворення її з центру збору ресурсів і доступу до інформації на центр дослідження, відкриття, творчості та інноваційності.

Перелік використаних джерел

1. Бібліотека майбутнього [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/113-mriji-popelyushki-abo-novij-funktsional-shkilnoji-biblioteki>.
2. Використання гри в освітньому процесі першого циклу початкової школи: науково-методичний посібник / М.В. Коченгіна, О.А. Коваль; за загальною ред. Л.Д. Покроєвої. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2019. – 88 с.
3. Готуємо до навчання в Новій українській школі: методичний посібник / укл. Н.О. Капустіна, М.В. Коченгіна, А.С. Остапенко; за заг. ред. Л.Д. Покроєвої. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2019. – 252 с.
4. Мрії попелюшки, або новий функціонал шкільної бібліотеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/113-mriji-popelyushki-abo-novij-funktsional-shkilnoji-biblioteki>.
5. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи / за заг. ред. М. Грищенко. – Київ, 2016.
6. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / за заг. ред. Н. М. Бібік. – Київ: Літера ЛТД, 2018. – 160 с.
7. Яким буде майбутнє бібліотек? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bigggidea.com/practices/1506/>.